

Dret a morir dignament: un exemple de consens i compromís col·lectiu a Palafrugell

El passat 27 de febrer es va presentar a Palafrugell l'Associació Dret a Morir Dignament (DMD), una entitat amb un llarg recorregut que, des de 1984, defensa —tal com ella mateixa defineix— la llibertat de tota persona a decidir el moment i la manera de finalitzar la seva vida, especialment quan pateix un deteriorament irreversible i un sofriment insuportable. Entre les seves finalitats, en voldria destacar una: defensar els drets de final de vida de la ciutadania.

En l'acte hi van intervenir la presidenta de l'associació i les representants i voluntàries a Palafrugell (Cristina Vallès, Teresa Vinyals i Montse Campamà) la regidora d'Acció Social, ciutadania i habitatge de l'Ajuntament (Margarida Mauri), la representant del PADES al CAP de Palafrugell (Dra. Gemma Oliu) i la treballadora de l'àrea de Benestar Social (Nury Ramírez).

De la presentació, en voldria remarcar tres qüestions rellevants.

La primera és l'àmplia assistència de públic, que evidencia que es tracta d'un tema sensible i que preocupa sectors importants de la ciutadania. Això justifica la necessitat de fer-ne difusió i d'acompanyar les persones que hi treballen, sigui per convicció personal o per responsabilitat professional. És el cas de la doctora Oliu, que va explicar detalladament la tasca que desenvolupen a través del PADES. També va recordar que els recursos humans són insuficients i va reclamar la incorporació d'un psicòleg a l'equip per reforçar el suport tant als professionals com a les famílies.

Les intervencions van remarcar la importància de tenir reconegut el dret públic a la salut. Això enllaça amb la segona qüestió que remarco que és la importància del reconeixement legal d'aquest dret, que Cristina Vallès va exposar amb claredat. El fet que avui estigui reconegut jurídicament implica que ha deixat de ser un privilegi reservat a uns pocs per esdevenir un dret democràtic universal. Això comporta, necessàriament, la implicació de les institucions públiques, de l'administració i del govern per garantir-ne el desplegament efectiu i l'accés en condicions d'igualtat per a tota la població.

La concreció d'aquest dret en el Document de Voluntats Anticipades que tant l'Associació DMD, com el mateix CAP ofereixen a totes les persones interessades, representa la possibilitat d'exercir-lo de forma universal. El document ajuda a resoldre situacions complexes i imprevistes tant per cadascuna de les persones com pels seus familiars i acompanyants. Potser ens costa pensar en clau de futur i en aquests termes, però, com es va apuntar, és molt millor preveure-ho amb plenes facultats que no haver d'enfrontar-se a una situació no volguda sense les capacitats necessàries.

La tercera és l'exemple que va suposar l'acte mateix. Es podria pensar que la tasca de l'associació ja no és necessària un cop els serveis bàsics de salut assumeixen les funcions

relatives a l'exercici d'aquest dret, o que, un cop aprovada la legislació, l'administració pot desentendre-se'n. Res més lluny de la realitat. L'acte va escenificar la importància que, en qüestions que afecten la societat —siguin més o menys controvertides—, hi hagi una intervenció coordinada a tres bandes. D'una banda, els responsables polítics que, amb un ampli consens (només un grup polític va votar en contra de la moció presentada al Ple), donen suport al dret, a l'associació i en faciliten l'arrelament al municipi. De l'altra, els tècnics i professionals que, des de la seva competència, fan efectiu el dret en la pràctica, acompanyant usuaris i familiars en un procés complex i delicat com és decidir una bona mort. Finalment, l'associació, que és imprescindible com a veu de la societat civil: representa el dret de tothom a exercir aquesta decisió i impulsa millores legislatives i administratives perquè el dret no només estigui reconegut formalment, sinó que es pugui exercir de manera real, universal i pública.

Tant de bo en molts altres àmbits hi hagués un consens tan ampli entre els tres nivells —polític, tècnic i societat civil. Hi ha problemàtiques socials, com l'habitatge, la pobresa, la violència o l'educació -per posar quatre exemples ben diferents-, que també requeririen aquesta col·laboració i, sobretot, el reconeixement que cada part és necessària i insubstituïble. Els responsables polítics han de cercar consensos amplis en les seves propostes, especialment aquells que aspiren a representar la majoria social. Els professionals, funcionaris o no, han d'exercir la seva tasca amb rigor i compromís, tenint present que la seva raó de ser és el servei a la societat, en particular als sectors més vulnerables. I la societat civil ha de continuar organitzant-se: no n'hi ha prou de pensar que "ja ho faran els polítics" o els "tècnics". Com diu el poeta, "el cielo se hace a mano y sin permiso", i les associacions són fonamentals per garantir la qualitat democràtica de les nostres societats.

Felicitats a totes les persones que van fer possible aquesta presentació. Molta voluntat per continuar col·laborant conjuntament, i molta implicació de la ciutadania per defensar aquest dret democràtic que ens fa més humans i més solidaris davant el patiment dels altres. I que l'exemple d'aquesta col·laboració es traslladi a la solució d'altres problemes i sigui una manera constructiva d'assumir el conjunt d'emergències socials i de reclamació de drets bàsics que ens afecten.

Joan Domènech Francesch

Febrer 2026